

Sak 08/2025

Vurdering av bestandssituasjon og kvotejakt på gaupe i region 4 i 2026

Saksutredning fra sekretariatet

Bakgrunn

I henhold til [rovviltforskriften](#) § 7 har rovviltneemnda myndighet til å fatte vedtak om kvote for jakt etter forskriftens § 11 når bestanden av gaupe ligger over de nasjonalt fastsatte bestandsmålene for regionen, jf. forskriftens § 4. Nemndas myndighet ovenfor gaupe skal basere seg på gjennomsnittet av dokumenterte data om ynglinger de tre siste årene fra Nasjonalt overvåkningsprogram for rovvilt.

I henhold til rapport fra Rovdata (NINA rapport nr. 2624, Antall familiegrupper, bestandsestimat og bestandsutvikling for gaupe i Norge i 2025), ble det i løpet av sporsesongen 2024 - 2025 registrert 8 familiegrupper i region 4. Det er flere ynglinger som ligger i grensestrøk. Grenserevir mot naboregion og mot Sverige teller som 0,5 ynglinger i bestandsmålet.

Bestandsmålet for region 4 er 6 ynglinger og dette betyr at man er over bestandsmålet for annen gang siden 2011. Siden 2020 har gaupebestanden i regionen hatt en gradvis bestandsvekst.

Myndighet for tildeling av eventuell jaktkvote i regionen ligger til rovviltneemnda så frem det er et gjennomsnitt på 6 ynglinger eller mer de tre foregående årene. Snittet ligger nå på 6,3.

Rovviltneemnda i region 4 har dermed myndighet til å fatte vedtak om kvote for jakt på gaupe i 2025.

Før nemnda kan fatte vedtak om kvotejakt på gaupe skal saken vurderes etter [naturmangfoldloven](#), den regionale forvaltningsplanen for rovvilt, data om biologisk- og bestandsmessige forhold og skade- og konfliktsituasjon, jf. rovviltforskriftens § 3 tredje ledd og § 6.

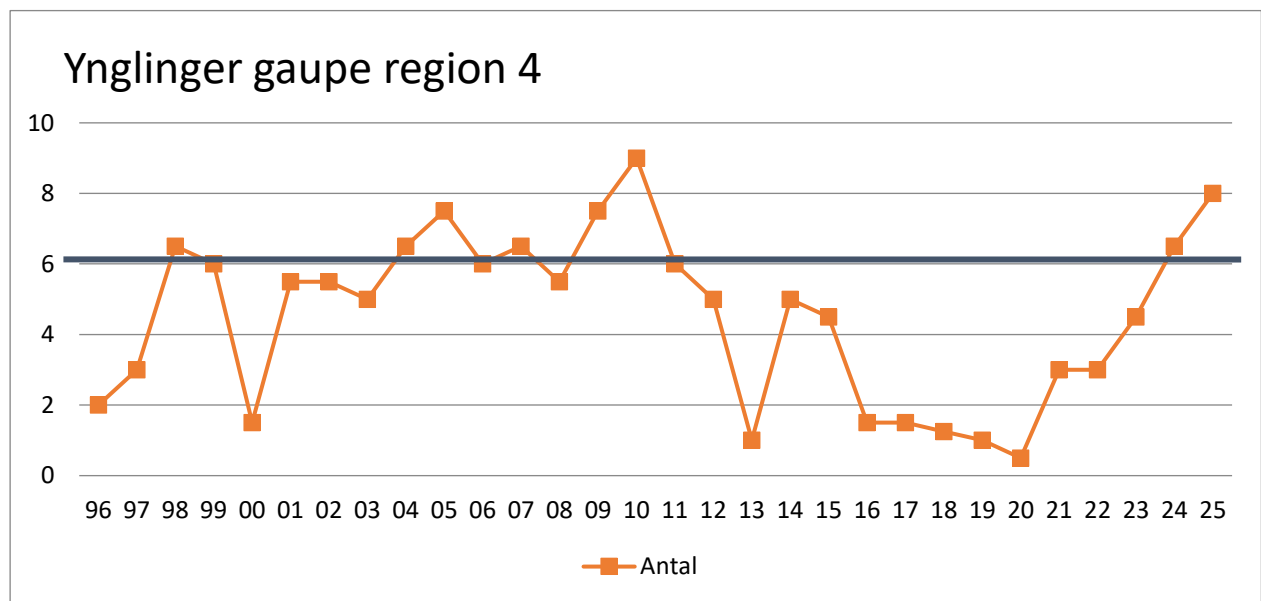
Bestandsstatus

Norsk og svensk rovviltovervåking ga i mai 2025 ut en felles rapport, [bestandsstatus for gaupe i Skandinavia](#). Det er også laget en egen rapport for Norge, [NINA rapport 2624](#).

Ved fastsettelse av kvotestørrelse skal den som har myndighet ta utgangspunkt i bestandsdata fra det nasjonale overvåkningsprogrammet for rovvilt. I tillegg bør man ta hensyn til øvrig informasjon som gir ny eller utfyllende kunnskap om bestandssituasjonen.

Som det kommer frem av figur 1 har antallet familiegrupper av gaupe ligget langt under det regionale bestandsmålet siden 2011, men med en god vekst i bestanden siden 2020. I registreringssesongen 2024/2025 ble det dokumentert 8 ynglinger. Region 4 deler en yngling med region 3 og tre ynglinger med Sverige. Disse er delt mellom regionene/landene.

Antall familiegrupper de tre siste årene i snitt er nå på 6,3 familiegrupper. Prognosen for antall familiegrupper i region 4 før jaktperioden starter i 2026, er på 8,8 familiegrupper. Sannsynligheten for at bestanden ligger under bestandsmålet i regionen er 17 %. For så små regioner vil prognosene være svært usikre.

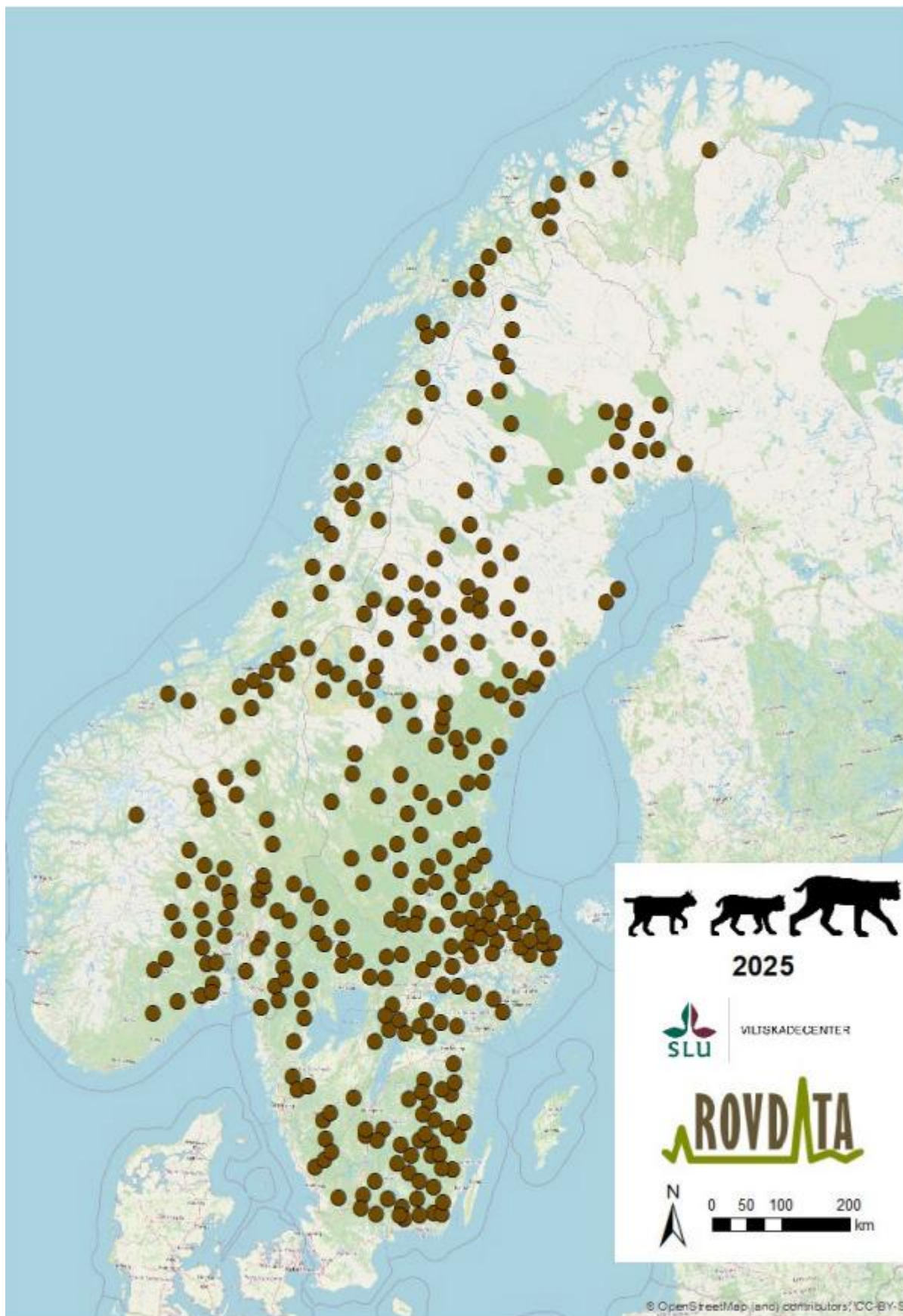

Figur 1: Viser antall dokumenterte ynglinger for gaupe i rovviltregion 4 i perioden fra 1996 til 2025. Mørk linje viser regionalt bestandsmål.

På landsbasis er det før gaupejakta i 2025 estimert 91 familiegrupper, noe som utgjør ca. 538 dyr. Dette er en økning fra i fjor og forfjor og bestanden ligger over det nasjonale bestandsmålet på 65 familiegrupper. Det er utarbeidet prognoser for gaupebestandens utvikling ett år frem i tid. Basert på antall familiegrupper påvist før jakta i år, kjent uttak av voksne hunndyr (≥ 1 år) og bruk av prognosemodellen, er det beregnet at det vil være omkring 90 familiegrupper før jakt på landsbasis i 2026.

Totalt i Skandinavia er det estimert 325 familiegrupper. Av disse ble 91 familiegrupper registrert i Norge og 235 familiegrupper registrert i Sverige.

Rovdata har i sin rapport et kart som viser hvor ynglingene/familiegruppene ble registrert i Skandinavia under sporingssesongen 2024/2025.

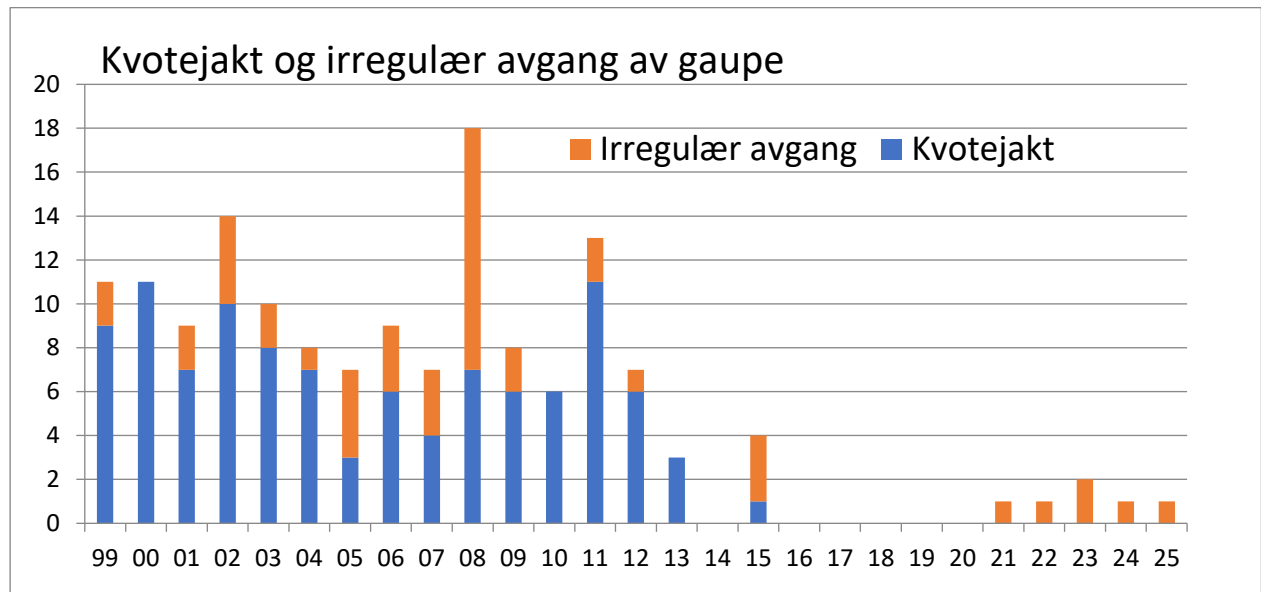

Figur 2: Kartet viser lokalitetene til registrerte familiegrupper av gaupe i Skandinavia sesongen 2024/2025.

Avskytning og annet uttak

Forrige gang det ble åpnet for kvotejakt i region 4 var i 2016. Da med en kvote på ett dyr og kun i området med husdyr på fritt utmarksbeite nord i Akershus. Denne jakta ble det imidlertid ikke noe av, siden det ble påkjørt en hanngaupe ved Minnesund like før jul 2015. Irregulær avgang tas fra kvoten etter at vedtak er fattet.

Den irregulære avgangen (observert døde gauper som ikke skyldes jakt) er på seks dyr siden 2016.

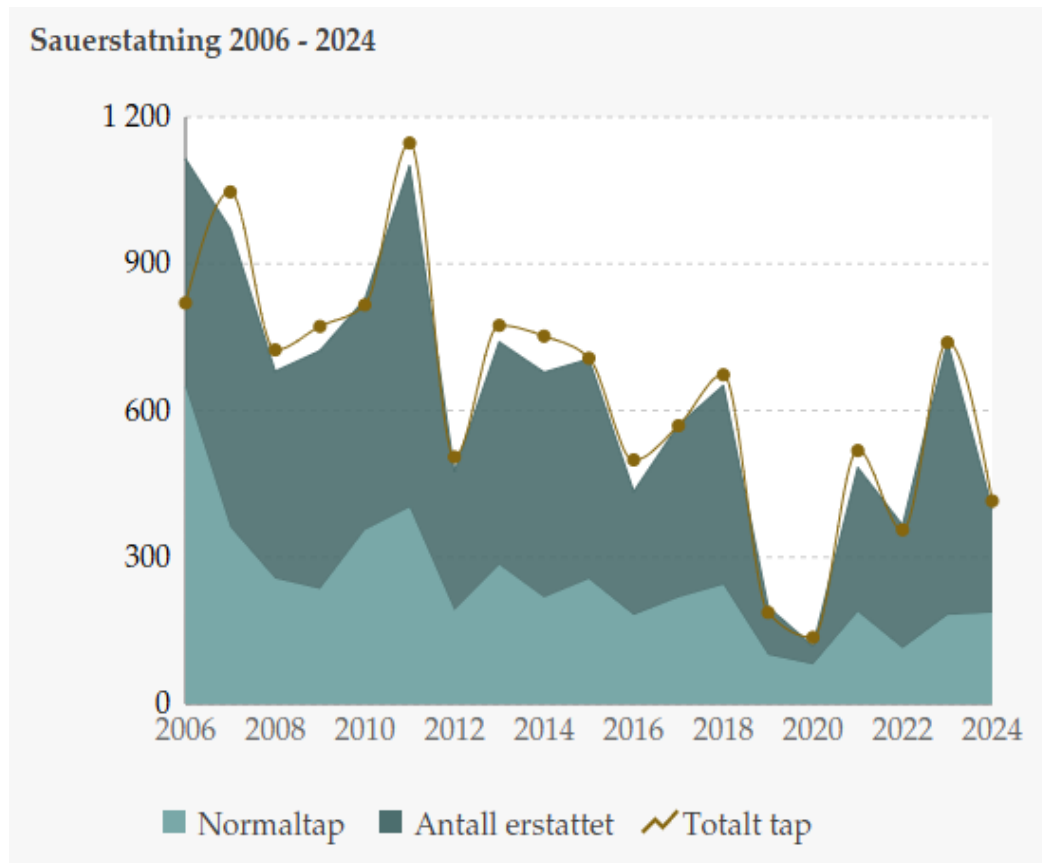
Figur 5: Viser uttak av gaupe fra 2000 til 2025 i rovviltregion 4, fordelt på kvotejakt og irregulær avgang.

Erstatning og tap av husdyr

Søknadsfristen for erstatning for husdyr som er skadet eller drept av fredet rovvilt er 1. november. Statsforvalterens behandling av søknadene er ikke ferdig, og erstatningsoppgjøret for 2025 er derfor ikke klart.

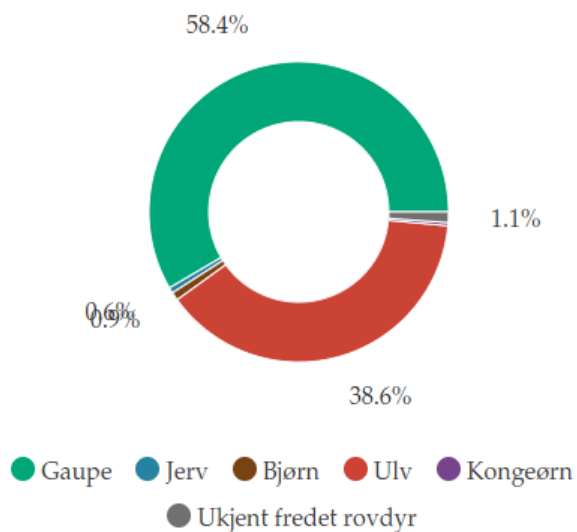
Det er gjennom beitesesongen i år dokumentert kun ett tilfelle av tap av sau grunnet gaupe på utmarksbeite utenfor ulvesonen. De reelle tapene er nok vesentlig høyere.

Innenfor ulvesonen og hvor sau går på innmark, er det registrert tap av en sau i Vestby og 8 sauer i Mysen på inngjerdet innmark.

Figur 3. Tapsbilde for tap av husdyr grunnet både ulv og gaupe i region 4 2006-2024.

I perioden 2006-2024 er gaupe skadevolder for over halvparten (58,4 %) av alle dyra som er erstattet i regionen (figur 4). Skader fra ulv utgjør 38,6 %. I perioden med lav bestand av gaupe har ulv vært den dominerende skadegjøreren i regionen.

Figur 4: Figuren viser de historisk kjente skadene basert på dyr erstattet som tapt til fredet rovvilt i region 4 i perioden 2006-2024. Kilde: rovbase.no/erstatning/sau

Vurdering

I henhold til det nasjonale overvåkningsprogrammet som viser antall familiegrupper dokumentert, er gaupebestanden i region 4 nå over bestandsmålet. Å komme over bestandsmålet har tatt mye lengre tid enn forventet sett opp mot det begrensede uttaket både gjennom irregulær avgang og kvotejakt helt siden 2013.

Det har siden 2013 blitt tatt ut vesentlig færre gauper enn tidligere, og også betydelig færre enn den tilveksten som man forventer. Dette hadde de første årene ikke noen avgjørende betydning for bestandsstørrelsen, siden bestandsstørrelsen forble lav. Fra 2021 har bestanden både i region 4 og region 5 (Hedmark) økt, og det ser ut som man nå vil ligge over bestandsmålet også neste år.

Gaupebestanden i Sverige har trolig hatt vesentlig betydning for bestanden i vår region. Innvandring herfra kan trolig forklare hvorfor man kunne ha et høyt jakttrykk i region 4, uten at det gikk hardt ut over neste års bestand. Bestanden av gaupe på svensk side og dermed netto innvandring eller utvandring av dyr vil variere med kvotestørrelse og avskyting på svensk side av grensen. I tillegg kan nye og større vei- og baneprosjekter med langsgående viltgjerder, nå være en større barriere for forflytningen til gaupe i området enn tidligere. De siste årene har det vært satset på et nytt radioovervåkingsprosjekt av gaupe, og dette skal blant annet se på om infrastrukturen hindrer utveksling av gaupe her på Østlandet.

Grafene over viser at uttaket av gaupe var svært høyt i 2008, med totalt 18 gauper. Dette skyldes både jakt og irregulær avgang. Til tross for dette økte bestanden likevel i 2009 og 2010.

Det er viktig å være klar over at anbefalingene til kvote bygger på tall fra bestandsovervåkingen av ynglinger, som ligger 1,5 til 2 år tilbake i tid. Tar man ut gaupe gjennom vinterens kvotejakt så vil ikke effekten av dette komme frem før bestandsrapporten kommer i 2027.

Region 4 er en liten rovviltregion og med et bestandsmål på kun seks familiegrupper. Derfor vil bestandsstørrelsen ha en naturlig variasjon til tross for at eventuelle jaktkvoter er tilpasset en målsetting på seks familiegrupper. Variasjoner kan som redegjort for over skyldes variasjoner i inn- og utvandring fra Sverige og til andre regioner. I tillegg vil faktorer som sykdom og naturlig dødelighet, illegal avlivning, varierende forekomst av byttedyr og tilfældigheter knyttet til reproduksjon fra år til år, virke inn.

I vår del av landet vil det enkelte år være vanskelig å få registrert familiegrupper av gaupe på grunn av dårlige snøforhold. Dette gjelder spesielt for områdene vest for Glomma og syd for Oslo. I regi av NINA pågår det også et viltkameraprosjekt for å forsøke å fange opp familiegrupper, som supplement til sporingsregistreringer.

Prosjektet er viktig da det øker sannsynligheten for å oppdage familiegrupper, som igjen vil gi sikrere estimater og bestandsregistreringer. Erfaringer fra prosjektet tilsier at viltkamera fungerer godt som oppdagelsesmetode, og at de fanger opp familiegrupper i områder med lite snø. Samtidig viser evaluering av overvåkningsmetodikken med radiomerkede gauper at de aller fleste familiegrupper av gaupe fanges opp i bestandsovervåkingen.

Når det gjelder tap av husdyr har ulveskadene overgått gaupeskadene de siste årene og dette sammenfaller med en lav gaupebestand. Med en voksende gaupebestand, spesielt dersom det er i områder hvor sau går på fritt utmarksbeite, vil gaupeskader ventes å øke.

Sekretariatet mener at det nå er rom for å ta ut gaupe gjennom regulær kvotejakt, og at jaktuttaket rettes mot området som er prioritert for husdyr. Et slikt uttak vil kunne ha en tapsreducerende effekt. Vi mener det er viktig for beitenæringen at bestandsveksten nå dempes der vi vet av erfaring at en høy gaupebestand vil medføre større tap av husdyr.

I gjeldende forvaltningsplan for region 4 vil dette konkret gjelde områdene som ligger utenfor den vedtatte ulvesonen, også deler av Asker på Hurumlandet. Vi mener imidlertid at det kun bør åpnes for en begrenset jakt utenfor ulvesonen i kommunene som har sau på fritt utmarksbeite, dvs. Eidsvoll, Hurdal, Nannestad, Gjerdrum, Nittedal øst for riksvei 4, Jevnaker og Lunner.

Det er ikke mulig å se forskjell på enkeltindivid av hann- og hunndyr av gaupe i naturen. Det er et mål å ha en mest mulig stabil bestand så nær bestandsmålet som mulig og bestandsnivået settes som et gjennomsnitt av de 3 foregående årene. På bakgrunn av dette mener vi at det er naturlig å sette en kvote på inntil 3 dyr. Ved en kvote på 2 eller flere dyr bør det være vilkår om maksimalt ett hunndyr. Jakta stanses dersom det felles et hunndyr.

For å redusere risikoen for at hunndyr med unge(-r) felles, bør det settes vilkår om at det ikke skal jaktes på dyr i følge.

Radiomerkede gauper er av stor betydning for å bedre forstå hvordan overlevelsen og forflytningsmønsteret er her på Østlandet hvor det er en rekke større hindringer gjennom infrastrukturen. Det er også svært vanskelig og svært ressurskrevende å fange gauper for radiomerking. Disse er dermed av stor verdi både for forskning og forvaltning, og vi er avhengig av denne kunnskapen for å få en best mulig forvaltning i fremtiden. Det bør derfor settes vilkår om at gauper som er radiomerket ikke skal felles.

Aktiv innrapportering av spor er viktig for å sikre best mulig kvalitet på bestandsrapporten, og dermed åpne for kvotejakt i fremtiden ved en eventuell bestandsøkning. Viltkameraprojektet i regi av NINA blir også stadig utvidet, og er med å fange opp en vesentlig del av familiegruppene. Dette gir oss flere observasjoner og øker kvaliteten på bestandsrapporten.

Anbefaling

Sekretariatet vil anbefale at rovviltnemnda i region 4. fatter følgende vedtak:

- Rovviltnemnda har myndighet til å tildele kvote for kvotejakt på gaupe i 2026
- Rovviltnemnda åpner for kvotejakt vinteren 2026 i de beiteprioriterte områdene utenfor ulvesonen og begrenset til kommunene Eidsvoll, Hurdal, Nannestad, Gjerdrum, Nittedal øst for riksvei 4, Jevnaker og Lunner.
- Rovviltnemnda setter en kvote på tre (3) dyr, hvorav maksimalt ett (1) hunndyr.
- Rovviltnemnda setter vilkår om
 - o at det er ikke skal jaktes på dyr i som går i følge.
 - o at gauper med halsbånd/radiosender ikke skal felles.

- Jeger plikter å holde seg oppdatert om status for kvotejakt via statsforvalterens kvotetelefoner og å registrere seg for varsling via statsforvalterens SMS-tjeneste. Statsforvalteren kommer til å legge ut informasjon om jegerens plikter og kontaktinformasjon i en egen nettsak på Statsforvalterens hjemmeside i forkant av jakta.
- Felling av gaupe skal umiddelbart og senest innen 30 minutter meldes til Statens naturoppsyn og Statsforvalteren.

Det er klagerett på nemndas vedtak og vi ber om at eventuell klage sendes om Statsforvalteren.